

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ИМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

**ПРОГРАМА
атестаційного екзамену
освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»
Спеціальності 054 «Соціологія»
Освітньо–професійної програми
«Соціологія» заочної форми навчання
з дисципліни «Методологія та методи соціології»**

Затверджено на засіданні науково-
методичної комісії соціологічного
факультету протокол № 6 від
15.03.2023 р.

Голова науково-методичної комісії
соціологічного факультету

 -
Юлія СОРОКА

Харків — 2023

Програма атестаційного екзамену є нормативним документом для контролю знань випускників, які претендують на отримання диплому бакалавра з соціології Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Програма складається з питань за базовими дисциплінами, які вивчалися протягом чотирьох років навчання, а також рекомендованої літератури.

Методологія та організація соціологічного дослідження. Поняття про методологію теорію, метод, техніку, процедуру й методику в соціологічному дослідженні. Кількісні та якісні підходи до дослідження соціальної реальності. Види соціологічних досліджень. Програма соціологічного дослідження її призначення в проведенні соціологічного дослідження, структура й основні функції. Проблема соціологічного виміру й можливі підходи до її рішення. Основні типології шкал. Шкалювання. Вибірковий метод. Репрезентативність вибіркової сукупності, її основні критерії й способи контролю. Основні види погрішностей при використанні вибіркового методу: випадкові й систематичні. Причини виникнення помилок вибірки й способи зниження їхнього рівня. Вимоги до визначення обсягу вибіркової сукупності. Контроль і ремонт вибіркової сукупності. Методи корекції вибірки. Основні види імовірнісної вибірки. Систематичний відбір при проектуванні імовірнісних вибірок. Стратифікована (районована) вибірка. Кластерна вибірка. Прості й складні схеми формування вибіркової сукупності. Багатоступінчаста вибірка. Побудова територіальної вибірки. Сполучення стратифікованої вибірки й кластерного підходу. Маршрутний метод. Квотна вибірка. Метод основного масиву. Цільовий відбір. Метод «снігової кулі». Основні етапи організації соціологічного дослідження. Структура соціологічного дослідження, підготовка й організація його проведення. Пілотажне дослідження при підготовці соціологічного дослідження. Проведення польових робіт. Види контролю якості збору даних. Організаційно-економічні аспекти проведення соціологічного дослідження. Принципи роботи з інтерв'юерами. Написання звіту і його презентація. Дослідницька етика.

Методи збору соціологічної інформації.

Різновиди методів збору даних: опитування, спостереження, аналіз документів. Вибір методу збору даних в залежності від стратегії дослідження (кількісна, якісна). Вибір методу збору даних в залежності від дизайну дослідження (експеримент, крос- секційний, лонгітюдний, кейс-стаді, порівняльний). Критерії якості даних: надійність, валідність (зовнішня, внутрішня, конструктна, екологічна).

Поняття вимірювання в соціології. Етапи вимірювання: створення теоретичної моделі досліджуваного явища, концептуалізація понять дослідження, відбір емпіричних індикаторів (операціоналізація та побудова моделей вимірювання), побудова вимірювальних шкал та формулювання питань інтерв'ю / анкети. Поняття вимірювальної шкали. Рівні вимірювання та типи шкал.

Метод опитування як джерело соціологічних даних. Кількісні та якісні опитування. Класифікації опитувальних методів за кількістю респондентів та за рівнем компетентності респондентів. Визначення соціологічного інтерв'ю та анкетних опитувань; відмінності між цими методами опитування. Різновиди інтерв'ю: за ступенем формалізації, за ситуацією проведення, персональні (F2F) та групові інтерв'ю. Особливості комунікативної взаємодії інтерв'юера і респондента: «ефект інтерв'юера», «ефект респондента». Різновиди анкетування: очне (раздаточне) і заочне (пресові опитування, поштові опитування, інтернет-опитування). Поняття інтернет-опитування, онлайн-опитування, веб-опитування.

Питання як елементарний технічний інструмент опитування. Структура питання: формулювання та область пошуку відповіді. Традиційні питання і

питання- індикатори. Формат питань: відкриті, закриті та напівзакриті. Різновиди закритих питань (дихотомічні та поліваріантні, альтернативні та питання-меню тощо). Зв'язок закритих питань різних типів з рівнями вимірювання. Особливості застосування відкритих та закритих питань. Різновиди питань інтерв'ю / анкети: різні синтаксичні форми (запитання, твердження), використання графічних елементів (зображені та схеми), питання за ступенями складності, особисті та безособові питання, прямі та непрямі питання, проективні питання. Табличні питання. Нейтральні та сенситивні питання. Різні техніки стимулювання щирості в сенситивних питаннях. Питання зі спеціальними функціями: питання-фільтри, контрольні питання (шкали брехні, питання-пастки) тощо. Основні вимоги до формулювання питань інтерв'ю / анкети. Основні вимоги до списку варіантів відповіді (альтернатив) та шкал.

Структура анкети / бланка інтерв'ю. Вітання респондентові: призначення та обов'язкові пункти. Соціально-демографічний блок (паспортічка): призначення, склад, особливості розташування в анкеті. Композиція простих та складних питань. Композиційне розташування загальних та частих питань. Основні вимоги до дизайну опитувального листа.

Призначення й застосування методу фокусованих групових інтерв'ю в соціологічних, маркетингових, політологічних дослідженнях. Проведення фокус-групи: умови (фокус-групове приміщення), тривалість фокус-груп тощо. Організація фокус-групи: ролі в дослідницькій команді. Проведення серії фокус-груп: визначення числа фокус-груп у серії. Методи відбору (рекрутингу) учасників фокус-груп. Вимоги до складу учасників фокус-груп. Ознаки для сегрегації учасників. Вимоги щодо статі й віку учасників. Кількість учасників фокус-групи. Гайд фокус-групи: призначення, робота модератора з гайдом під час фокус-групи. Структура гайду. Особливості та вимоги до питань гайду. Вимоги до роботи модератора фокус-групи, стилі роботи модератора. Техніки корекції групової дискусії. Критерії перевірки якості фокус- групи.

Царина застосування методу соціологічного спостереження. Пряме й непряме спостереження. Включене та зовнішнє спостереження. Відкрите й приховане спостереження. Структуроване й неструктуроване спостереження. Спостереження лабораторне, польове або спровоковане у звичайних умовах. Систематичні та несистематичні спостереження. Використання фото-, відео-, аудіо- техніки для спостереження.

Сфера застосування методу аналіза документів у соціології. Поняття «документ» у соціології. Різновиди документів. Види дослідження документів: неформалізоване (традиційне, якісне) і формалізоване (кількісне). Критерії доцільності застосування кількісного аналізу документів. Види традиційного аналізу документів: зовнішній і внутрішній аналіз. Проблема достовірності документальної інформації. Метод контент-аналізу: сутність та завдання методу, область застосування. Етапи проведення контант-аналізу. Операціоналізація понять дослідження в контент-аналізі: виділення категорій аналізу, визначення одиниць аналізу (смислових одиниць) та одиниць рахунку, складання класифікатора контент- аналізу. Процес кодування, заповнення протоколів (бланків) контент-аналізу, робота кодувальника.

Експеримент як метод і дизайн дослідження. Можливості та обмеження експериментального методу в соціології. Типи змінних в експерименті: незалежні змінні (експериментальні фактори), залежні змінні, позаекспериментальні змінні.

Різновиди соціальних експериментів: реальні (натуральні) та уявні, наукові й прикладні, проектні й ретроспективні, однофакторні й багатофакторні,

контрольовані й неконтрольовані, лабораторні та польові. Паралельний і послідовний експерименти. Плани експериментів: «до-після» без контрольної групи, «до-після» з контрольною групою, «тільки після» з контрольною групою, «нібито до-після» з контрольною групою. Методи вирівнювання складу контрольної та експериментальної груп.

Методи аналізу та комп'ютерної обробки соціологічної інформації.

Поняття «соціологічна інформація», різновиди соціологічної інформації. Первина та вторинна соціологічна інформація. Соціологічна інформація та соціологічні дані. Методологічні принципи аналізу соціологічних даних. Логіка та основні етапи аналізу соціологічних даних. Статистичні методи аналізу даних та задачі, що розв'язуються з їх застосуванням. Якісні та кількісні методи аналізу даних. Поняття розподілу ознаки. Аналіз одновимірних та двовимірних розподілів як базові процедури аналізу даних. Засоби аналізу одновимірних розподілів. Критерій Хі-квадрат. Кореляційний аналіз та аналіз двовимірних розподілів. Довірчий інтервал: сутність та приклади застосування довірчих інтервалів в соціологічному дослідженні. Перевірка статистичних гіпотез як засіб перевірки робочих гіпотез соціолога. Аналіз розбіжностей: сутність та застосування в соціологічних дослідженнях. Факторний аналіз: сутність факторного аналізу; різновиди факторного аналізу; задачі, що розв'язуються із застосуванням факторного аналізу. Кластерний аналіз: сутність кластерного аналізу; різновиди кластерного аналізу; задачі, що розв'язуються за допомогою кластерного аналізу. Регресійний аналіз: сутність регресійного аналізу; різновиди регресійного аналізу; задачі, що розв'язуються за допомогою регресійного аналізу. Засоби та особливості візуалізації результатів соціологічного дослідження.

Роль сучасних інформаційних технологій в обробці й аналізі соціологічної інформації. Планування обробки даних соціологічного дослідження: 1) вибір комп'ютерної програми; 2) визначення методів аналізу даних. Етапи обробки даних соціологічного дослідження. Специфіка представлення, зберігання й обробки даних у пакеті SPSS. Особливості розрахунку одновимірних розподілів у пакеті SPSS. Особливості розрахунку двовимірних розподілів у пакеті SPSS. Фільтри: поняття фільтра та необхідність побудови фільтрів при аналізі емпіричних даних. Особливості обробки в пакеті SPSS даних, що вимірюні за допомогою номінальної шкали з сумісними альтернативами. Обчислення статистичної значущості розходжень в пакеті SPSS. Розрахунок довірчих інтервалів в пакеті SPSS. Реалізація факторного, кластерного та регресійного аналізу в пакеті SPSS.

Література

Методологія та організація соціологічного дослідження.

1. Bryman's Social Research Methods - Liam (Senior Lecturer in Social Policy – Bok av Liam (Senior Lecturer in Social Policy, Tom (Lecturer in Research Methods Clark, Social Work Foster, Luke (Reader at the School of Social Sciences Sloan, Alan Bryman (Former Professor of Organizational and Social Research). Oxford University Press. 2021
2. Data Analysis for Social Science: A Friendly and Practical Introduction -Elena Llaudet, Kosuke Imai/ Princeton University Press. 2022
3. Designing Surveys: A Guide to Decisions and Procedures (Undergraduate Research Methods & Statistics in the Social Sciences) - Ronald F. Czaja and Johnny E. Blair | 2004
4. Developing Research Questions - Patrick White | 2017
5. Digital Sociologies - Jessie Daniels , Karen Gregory, et al. | 2016

6. Discovering Statistics Using IBM SPSS Statistics: North American Edition by Andy Field | 2017
7. Doing a Successful Research Project: Using Qualitative or Quantitative Methods - Martin Brett Davies and Nathan Hughes |, 2014
8. Focus Groups as Qualitative Research, Second Edition (Qualitative Research Methods Series 16) 2007 2nd Edition - David L. Morgan
9. Handbook of Research Design and Social Measurement by Delbert C. Miller and Neil J. Salkind | 2002
10. Interdisciplinairities: Research Process, Method, and the Body of Law (Palgrave Socio-Legal Studies) - Didi Herman and Connal Parsley | 2022
11. Interviewing Experts (ECPR Research Methods) - A. Bogner, B. Littig, et al. | 2009
12. Introducing Quantitative Methods: A Practical Guide by Daniela Aidley | 2018
13. Introduction to Social Research - Keith F Punch – Bok - Quantitative and Qualitative Approaches av Keith F Punch
14. Investigating the Social World: The Process and Practice of Research, Third Edition - Russell K. Schutt | 2001
15. Kish L. Survey Sampling. John Wiley and Sons, Inc., New York, 1965.
16. Longitudinal Research (Quantitative Applications in the Social Sciences) Sam Houston State University, University of Colorado, USA. 2022
17. Methodological Thinking: Basic Principles of Social Research Design 2nd Edition - Donileen R. Loseke/ SAGE Publications Inc. 2016
18. Quantitative Applications in the Social Sciences | - Scott Menard | Princeton University Press 2002
19. Quantitative Social Science: An Introduction in tidyverse - Kosuke Imai (Author), Nora Webb Williams/ Princeton University Press/ 2022
20. Questions and Answers in Attitude Surveys: Experiments on Question Form, Wording, and Context - Howard Schuman | 1981
21. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches - John W. Creswell and J. David Creswell | 2017
22. Research Methods (Society Now Series)/ Routledge/ 2nd Edition - Patrick McNeill
23. Research Methods and Society: Foundations of Social Inquiry - Linda Dorsten | 2005
24. Research Methods in the Social Sciences: An A-Z of key concepts | 2021
25. Social Research Methods - Heftet, 2022 Forfatter: Alan Bryman, Edward Bell, Jennifer Reck, Jessica Fields
26. Social Research Methods 4th Edition - David Dooley/ Lebanon, Indiana, U.s.a.: Pearson, 2000
27. Social Science Experiments: A Hands - on Introduction New Edition / Cambridge University Press/2022
28. Sociological Methods: A Sourcebook 1st Edition, Kindle Edition - Norman K. Denzin / Routledge/ 2017
29. Sociological Practice: Linking Theory and Social Research - Derek Layder / SAGE Publications Ltd/ 2011
30. Sociological Research Methods, 2nd edition - Martin Bulmer/ Routledge/ 1996
31. Sociological research: Philosophy and methods (The Dorsey series in sociology) - Henry L Manheim | 1977
32. Statistics for the Social Sciences - R. Mark Sirkin | 1999
33. Successful Qualitative Research: A Practical Guide for Beginners - Virginia Braun and Victoria Clarke |, 2013

34. Survey Research Methods (Applied Social Research Methods) Part of: Applied Social Research Methods, 2013
35. The How To of Qualitative Research - Janice Aurini , Melanie Heath , et al. | 2022
36. The Rules of Sociological Method: And Selected Texts on Sociology and its Method Paperback – February 25, 2014 - Emile Durkheim
37. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Пер. з фр. Г. Філіпчука. К.: Юніверс, 2004. 688 с.
38. Виноградов О.Г. Надійність S-R запитальника емоційного реагування/ О.Г.Виноградов// Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки: зб. наук. пр./ Київ. нац. ун-ті м.Т.Шев-ченка; К.: Логос, 2013. –Вип.19.– С.111–118.
39. Горбачик А.П., Сальникова С.А. Аналіз даних соціологічних досліджень засобами SPSS : навч.-метод. посіб. / А. П. Горбачик, С. А. Сальникова. – Луцьк: «Вежа», 2008. – 164 с.
40. Горлач Н.Л, Кремень В.М. Соціологія. Підручник. – К: Центр навчальної літератури. 2019. 808 с.
41. Злобіна О. Інтерпретація ключових понять/ О.Злобіна, М.Шульга// Соціальна регуляція поведінки в умовах суспільної нестабільності/заред..О.Злобіної.–К.:Ін-т соціології НАН України, 2013.–С.22–32.
42. Ковальська Є.В. Методологічні засади індексу статусної характеристики Уорнера. Ukr. socium, 2017, № 3 (62): 68–76
43. Паніотто В.І., Максименко В.С., Харченко Н.М. Статистичний аналіз соціологічних даних. / В.І. Паніотто, В.С. Максименко, Н.М. Харченко. – К.: Вид. дім «КМ Академія»
44. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження / Навчальний посібник. – К.: Інститут соціології НАН України, 1997.
45. Паніотто В., Харченко Н., Методи опитування: Підручник. – К.: Вид. дім. «Києво-Могилянська академія»,2017.
46. Паніотто В.І. Методичні особливості проведення екзит-полів/ В.І.Паніотто, Н.М.Харченко// Соціологіяполітики:підручник у 2-хчастинах.– К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2011.–Т.2,Ч.2.–С.283–301.
47. Пилипенко В.С. Предмет дослідження/ В.С.Пилипенко// Соціологічна енциклопедія. – К.:Академвидав, 2009. – С.300.
48. Прибиткова І. Статистичний аналіз та вимірювання в соціологічних дослідженнях/ І.Прибиткова// Социология:теория,методы,маркетинг.–2012.–№3.– С.99–114.
49. Сальникова С. Вибірка у соціологічному дослідженні: підручник. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 252 с.
50. Сальникова С.А. Конструювання змісту, особливостей та рівнів вимірювання релігійності (за даними емпіричного соціологічного дослідження), Український соціум, С. 108–119
51. Сальникова С. А. Організація та методи вибіркових досліджень. Соціологія: тестові завдання. – Луцьк : Вежа-Друк, 2013.
52. Стукalo С. Якість роботи опитувальної мережі: до постановки проблеми// Загальна соціологія. Хрестоматія/С.Стукало/заред.проф.В.Г.Городяненка.–Д.:Вид-водНУ,2006.–С.502–509
53. Сучасні методи збору і аналізу даних у соціології. Матеріали VI Міжнародних соціологічних читань пам'яті Н.В.Паніної/ за наук.ред.Є.І.Головахи та Т.Я.Любивої.–К.:Ін-тсоціології НАН України, 2013.–140с.
54. Черняк О.І. Техніка вибіркових досліджень.. - К.: МІВВІЦ, 2001. 248 с.

55. Чурилов М. Вибірка в соціологічному дослідженні/ М.Чурилов// Соціологія: навч. посібник / за ред. С.О.Макеєва. – 4-е вид., перероб. І доп.– К.:Знання, 2008.– С.463–483.

56. Як провести соціологічне дослідження: методичні рекомендації. Упоряд. Та заг.ред.О.М. Балакіревої та О.О. Яременка. К.: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді. 2004. 264 с.

Методи збору соціологічної інформації

1. Паніна Н. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій. — Київ, 2007.
2. Панютто В., Харченко Н. Методи опитування. — К., 2017.
3. Сальникова Світлана. Вибірка у соціологічному дослідженні : підручник / Світлана Анатоліївна Сальникова. – Луцьк, Вежа-Друк, 2021. – 252 с.
4. Батаєва К. Контент-аналіз телереклами. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / Батаєва Катерина, Іванов Валерій, Коритнікова Надія, Костенко Наталія, Семотюк Орест, Юзва Людмила; за заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К. та Іванова В. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. С.253-286.
5. Батаєва К. Контент-аналіз кібертекстів. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / Батаєва Катерина, Іванов Валерій, Коритнікова Надія, Костенко Наталія, Семотюк Орест, Юзва Людмила; за заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К. та Іванова В. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. С.287-317.
6. Батаєва К., Коритнікова Н. Контент-аналіз шкільних підручників. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / Батаєва Катерина, Іванов Валерій, Коритнікова Надія, Костенко Наталія, Семотюк Орест, Юзва Людмила; за заг. ред. Костенко Н., Батаєвої К. та Іванова В. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. С.318-366.
7. Горбачик О. Комп’ютерна обробка текстів у якісних та кількісних соціологічних дослідженнях. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2006. № 1. С. 124-133.
8. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004.
9. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. 5-е вид. Київ: Видавничий дім “Професіонал”, 2008.
10. Костенко Н. Кількісне і якісне: взаємні претензії та спільні перспективи. Якісні дослідження в соціологічних практиках: Навчальний посібник. За ред. Н. Костенко, Л. Скокової. К.: Інститут соціології НАНУ, 2009. С. 8-26.
11. Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу: моделі та практики. Київ: Центр вільної преси, 2003.
12. Кутуєв П. Соціологія: історичні витоки та сучасні трансформації. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2009. № 3. С. 183-197.
13. Переверзєв О.С. Сучасні практики використання новітніх не опитувальних методів збору даних у соціології. Наукові записки НаУКМА. Соціологічні науки. 2017. Т. 196. С. 19-24.
14. Савченко О. Наративний аналіз як засіб дослідження досвіду на особистісному рівні. East European Journal of Psycholinguistics. 1(2). С. 94-102.
15. Сучасні методики контент-аналізу: навчальний посібник / Батаєва Катерина, Іванов Валерій, Коритнікова Надія, Костенко Наталія, Семотюк Орест, Юзва Людмила; за
16. Якісні дослідження в соціологічних практиках: Навчальний посібник. За ред. Н. Костенко, Л. Скокової. К.: Інститут соціології НАНУ, 2009.

Методи аналізу та комп’ютерної обробки соціологічної інформації

1. Amrhein, V., Trafimow, D., & Greenland, S. (2019). Inferential Statistics as Descriptive Statistics: There Is No Replication Crisis if We Don’t Expect Replication. *The American Statistician*. Vol. 73. Issue sup1: Statistical Inference in the 21st Century: A World Beyond $p < 0.05$. P. 262-270. URL: <https://doi.org/10.1080/00031305.2018.1543137>.
2. Jakobsen, T. G., & Mehmetoglu, M. (2022). *Applied statistics using Stata: a guide for the social sciences*. Sage Publications Ltd.
3. Meeker, W. Q., Escobar, L. A., & Pascual, F. G. (2022). *Statistical methods for reliability data*. John Wiley & Sons.
4. Бахрушин, В. Є. (2011). *Методи аналізу даних*. Запоріжжя: КПУ. URL: <http://kist.ntu.edu.ua/textPhD/metDataManing.pdf>.
5. Василенко, О. А., & Сенча, І. А. (2012). Математично-статистичні методи аналізу в прикладних дослідженнях. Одеса: ОНАЗ ім. О. С. Попова. URL: http://www.dut.edu.ua/ru/uploads/1_377_27629033.pdf.
6. Горбачик, А. П., & Сальникова, С. А. (2008). Аналіз даних соціологічних досліджень засобами SPSS: Навч. посіб. Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки.
7. Кислова ,О. М., & Кузіна, І. І. (2020). Методи аналізу та комп’ютерної обробки соціологічної інформації. Харків : Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна. URL: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/16069>.
8. Паніна, Н. В. (2007). Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій / 2-е видання, доповнене. Київ.
9. Паніотто, В.І., Максименко, В.С., & Харченко, Н.М. (2004). Статистичний аналіз соціологічних даних. К.: Вид. дім «КМ Академія».
10. Паянок, Т. М., & Задорожня, Т. М. (2020). *Статистичний аналіз даних : навчальний посібник*. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України.
11. Богдан, О. В. (2015). Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження? Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених. К.: Дух і Літера. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7700/Bogdan_SocResearch.pdf?sequence=5&isAllowed=y.
12. Грицюк, П.М., & Остапчук, О.П. (2008). Аналіз даних: Навчальний посібник. Рівне: НУВГП,. URI: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/14727>.
13. Данилевич, С. Б. (2021). *Комп’ютерні технології багатовимірного аналізу даних: навч. посібник для студентів ф-ту «Референт-перекладач»*. Харків: Вид-во НУА.
14. Клебанова, Т. С., Гур'янова, Л. С., Чаговець, Л. О., Панасенко, О. В., Сергієнко, О. А., Гурьянова, Л. С., ... & Сергиенко, Е. А. (2018). *Бізнес-аналітика багатовимірних процесів*. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
15. Панченко, Л. Ф. (2019). Грамотність у галузі даних: визначення, підходи, напрями формування. *Вісник НТУУ "КПІ" Політологія. Соціологія. Право*. № 3 (43). С. 118-126.
16. Повідайчик, О.С., & Жиленко, Р.В. (2018). *Методи дослідження у соціальній роботі: навч. посібник*. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК».
17. Телейко, А.Б., & Чорней, Р.К. (2007). Математико-статистичні методи в соціології та психології: Навч. посіб. К. : МАУП.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ

Атестаційний екзамен спрямований на виявлення навичок самостійного творчого мислення й письмового послідовного викладу знань та власних думок студентів

Екзаменаційне завдання складається із трьох запитань, по одному з кожного курсу: «Методологія та організація соціологічного дослідження», «Методи збору соціологічної інформації», «Методи аналізу та комп'ютерної обробки соціологічної інформації». Максимальна оцінка за атестаційний екзамен – 100 балів. Відповідаючи на питання з екзамену, студент повинен показати вміння чітко, логічно й грамотно представляти свої знання, формулювати думки, структурувати інформацію, точно і повно відтворювати факти та аналізувати їх, аргументувати свої висновки.

Кількість балів за відповідь на кожне питання розподіляється таким чином:	1 питання	2 питання	3 питання
Повнота, логічність та аргументованість відповіді	9 балів	7 балів	7 балів
Самостійність відповіді, відсутність плагіату	8 балів	6 балів	6 балів
Глибокі знання, вміння аналізувати та робити висновки	12 балів	10 балів	10 балів
Аргументованість висновків	6 балів	4 бали	4 бали
Грамотність, охайність оформлення відповіді	5 балів	3 бали	3 балів
Усього	40 балів	30 балів	30 балів